

JUSTITSMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 6. maj 2013
Kontor: Sikkerheds- og Forebyggelseskontoret
Sagsbeh: Jean Elisabeth Hørdum
Sagsnr.: 2013-0037-0038
Dok.: 756177

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 10 (L 161), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 23. april 2013. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Morten Bødskov

/

Henrik Hjort Elmquist

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 10 (L 161) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren sammenligne lovforslaget med rapporten ”Legal Standards and Best Practice for Oversight of Intelligence Agencies” udgivet af DCAF, Human Rights Centre University of Durham og EOS?”

Svar:

Den rapport, som er nævnt i spørgsmålet, Making Intelligence Accountable: Legal Standards and Best Practice, er udgivet i 2005 af the Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces (DCAF), Human Rights Centre of the University of Durham og det norske Stortings kontrollutvalg for etterretnings-, overvåknings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget).

Rapporten evaluerer de gældende retlige standarder for kontrol med efterretningstjenester og fremkommer på den baggrund med en lang række detaljerede og omfangsrige anbefalinger på området.

Det understreges i rapporten, at der ikke findes en fast model for kontrol med efterretningstjenester, idet modellerne må tilpasses de enkelte landes historie, forfatningsmæssige og retlige system samt landenes demokratiske traditioner og politiske kulturer.

Anbefalingerne i rapporten er opdelt i fire kategorier, der relaterer sig til henholdsvis efterretningstjenesten, regeringen, parlamentet og kontrol- og tilsynsorganer.

Anbefalingerne om efterretningstjenesten er opdelt i fem underkategorier, der vedrører efterretningstjenestens opgaver, udpegning af efterretnings-tjenestens chef, godkendelse til at benytte særlige efterforskningskridt, behandling og opbevaring af oplysninger samt interne retningslinjer og intern kontrol. Blandt de specifikke anbefalinger kan nævnes, at tjenestens opgaver og virkemidler bør være klart defineret, at tjenestens adgang til at benytte særlige efterforskningskridt bør være lovfæstet og underlagt kontrol, og at der bør være klare regler for tjenestens adgang til at indsamle og behandle personoplysninger, herunder regler for slettefrister og kontrol.

Justitsministeriet kan i den forbindelse pege på, at der med lovforslaget skabes en samlet og tidssvarende lovregulering af Politiets Efterretnings-tjenestes opgaver, således at det reguleres udtrykkeligt ved lov, hvilke op-

gaver efterretningstjenesten skal varetage. Lovforslaget indeholder endvidere regler for efterretningstjenestens indsamling, indhentning og anden behandling af oplysninger, herunder intern behandling, videregivelse og sletning. Det fremgår i den forbindelse af lovforslagets § 6, at retsplejelovens regler gælder for efterretningstjenestens efterforskning og tvangsindgreb mv. Bestemmelsen indebærer, at efterretningstjenesten – som hidtil – kun kan iværksætte sådanne foranstaltninger, hvis betingelserne i retsplejeloven, herunder kravet om retskendelse, er opfyldt.

Anbefalingerne i forhold til regeringen er opdelt i fire underkategorier, der vedrører ministeriel indsigt og kontrol med efterretningstjenesten, kontrol med hemmelige operationer, internationalt samarbejde og værn mod politisk misbrug. Blandt de specifikke anbefalinger kan nævnes, at ressortministeren bør have adgang til alle oplysninger hos efterretningstjenesten, at der bør være regler, som forhindrer videregivelse af efterretningsoplysninger til udenlandske tjenester i strid med national eller international ret, og at der bør være regler, som forhindrer politisk misbrug af efterretningstjenesten, herunder til eksempelvis at undersøge lovlig politisk virksomhed.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til, at chefen for Politiets Efterretningstjeneste er underlagt justitsministerens instruktioner, og at det i medfør af lovforslagets § 1, stk. 1, nr. 5, påhviler efterretningstjenesten at holde justitsministeren underrettet om forhold af betydning for landets indre sikkerhed, om forhold af væsentlig betydning inden for efterretnings-tjenestens virksomhed og om vigtige enkeltsager.

Det følger endvidere af lovforslagets § 10, stk. 4, at Politiets Efterretnings-tjeneste alene må videregive personoplysninger til udenlandske myndigheder, hvis det efter en konkret vurdering må anses for forsvarligt. Afgørelsen træffes efter en konkret afvejning af samtlige foreliggende omstændigheder. I denne afvejning må navnlig indgå det nærmere indhold af oplysningerne, formålet med videregivelsen og en vurdering af den skadevirkning, som en videregivelse vurderes at kunne få for den, som oplysningerne vedrører. Forholdene i det eventuelle modtagerland vil ligeledes indgå i vurderingen. Om forholdet til lande, der anvender forhørsmetoder og straffenormer, der strider mod danske normer, henvises til pkt. 4.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Justitsministeriet bemærker i øvrigt, at der efter lovforslagets § 11 gælder et forbud mod, at efterretningstjenesten behandler oplysninger om personer alene på baggrund af lovlig politisk virksomhed. Der henvises i den

forbindelse til de samtidige besvarelser af spørgsmål nr. 5 og 6 (L 161) fra Folketingets Retsudvalg.

Anbefalingerne vedrørende parlamentet er opdelt i seks underkategorier, der omhandler parlamentariske kontrolorganers kompetence, sammensætningen af parlamentariske kontrolorganer, sikkerhedsgodkendelse af medlemmerne af parlamentariske kontrolorganer, parlamentariske kontrolorganers adgang til oplysninger, underretning af parlamentet samt budgetkontrol. Blandt de specifikke anbefalinger kan nævnes, at efterretningstjenestens virksomhed bør være underlagt kontrol fra et eller flere parlamentariske kontrolorganer, at medlemmerne af kontrolorganet bør udpeges af parlamentet, at kontrolorganet skal have adgang til alle oplysninger hos efterretningstjenesten, og at kontrolorganet skal rapportere til parlamentet mindst én gang årligt.

Justitsministeriet kan i den forbindelse pege på, at den parlamentariske kontrol med Politiets Efterretningstjeneste vil blive styrket med det samtidigt fremsatte lovforslag til ændring af lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester (L 162).

Det skal i øvrigt bemærkes, at såvel L 161 som L 162 indebærer øget åbenhed om kontrollen med Politiets Efterretningstjeneste. Der henvises i den forbindelse til besvarelsen af spørgsmål nr. 1 (L 161) fra Folketingets Retsudvalgs samt til lovforslagets (L 161) § 22 og bemærkningerne hertil.

Anbefalingerne med hensyn til kontrol- og tilsynsorganer er opdelt i tre underkategorier, der vedrører behandling af borgernes klager, uafhængigt tilsyn med efterretningstjenesten og uafhængig revision. Blandt de specifikke anbefalinger kan nævnes, at kontrol- og tilsynsorganerne bør arbejde i fuld uafhængighed, at organernes kompetencer og beføjelser bør være klart defineret, og at der i videst muligt omfang bør være offentlighed omkring organernes sagsbehandling.

Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til, at der med loven ned sættes et uafhængigt tilsyn til afløsning af det nuværende Wambergudvalg. Tilsynet får til opgave at føre tilsyn med efterretningstjenestens behandling af oplysninger og vil for så vidt angår ressourcer, uafhængighed og beføjelser samlet set indebære en markant styrkelse af kontrollen med tjenestens behandling af oplysninger. Om tilsynets kompetence og beføjelser henvises til den samtidige besvarelse af spørgsmål nr. 4 (L 161) fra Folketingets Retsudvalg.